

Viels Frødrick Døhl:

På vei hjem igjen, Oktober 2002

15. JULI 2001 TAR DEN amerikanske fotografen Joel Sternfeld et fotografi av en utmattet elefant som sperrer vestgående trafikk på en av Oslos utfartsveier. Sternfeld er kanskje på vei mot den store campingplassen utenfor byen for å oppsøke nye motiver blant de polske jordbærplukkerne som har slått seg til der for sommeren, men blir altså oppholdt av plutselig kø midt på formiddagen. Det er køen, pluss lyden av sirener fra forskjellige utrykningsbiler, som får den erfarne fotografen til å gripe kameraet, forlate bilen og bevege seg til fots langs de andre bilene mot det han gjenkjenner som to brannbiler og tre politibiler ved bakken opp mot kirken. Elefanten ligger fullstendig utmattet tvers over kjørebanelen og lar brannfolkene kjøle seg ned med vann fra nærmeste kum. En politimann forsøker så godt han kan å dirigere trafikken forbi og videre i retning vestover, men det virker som om ingen lenger har hastverk. Det er flere enn Sternfeld som parkerer bilen og begir seg til fots mot elefanten. Gjennom søkeren betrakter

fotografen elefanten, hjelpemannskaper, skuelystne og han kan ikke annet enn å takke forsynt, som nok en gang har satt ham i en situasjon der han kan vise oss sin «dyptfølte reaksjon på nåtidens levevilkår og innsikt i at hver enkelt av oss har en veldig kamp å utkjempe, idet det forutsigelige kolliderer med det uventede, det sikre med det spontane, orden med anarki. Det dreier seg om alt det som er under og ute av kontroll – i vårt samfunn, vår erfaring, våre hoder,» som det heter i et essay om Joel Sternfelds fotografier. Jeg har understreket følgende formulering: «En vasstrukken elefant strever klosset for å komme seg på beina. Den ville natur er tvunget i kne, dyret kjemper rørende. Vi blunker og skjerper blikket, og hjertet tar til å hamre.» Og ja, det er sant. Selv om noe sånt som en «vasstrukken elefant» ikke er lett å tenke seg, selv om den ikke strever for å komme seg på beina (den har gitt opp, den er slagen) – så blunker vi og skjerper blikket. Så tar hjertet til å hamre. Jeg blunker og hjertet mitt hamrer. Jeg vet hva jeg snakker om. Elefanten som sperret vestgående trafikk var min. Det var min elefant som kjempet så rørende.

Men det er mer. For etter at Sternfeld har sikret seg et ukjent antall eksponeringer av den utmattede elefanten, småløper han tilbake til bilen. Han setter seg inn og forsvinner etter en u-sving som får et par av politikonstablene til å rette seg opp og stirre etter bilen hans i retning Smestad. Så løfter de blikkene mot den kjente lyden av flappende rotorblad, de

lener hodene bakover og ser TV 2s nyhetshelikopter komme skrått mot dem over kirken. Og sett fra helikopteret, i et bildesnitt som aldri skal drøftes i noe essay men kanskje likevel samtales om foran fjernsynsapparatene, ser elefanten ut som en haug med grå leire. Den ene politikonstabelen får en skrape av sin nærmeste overordnede på kammeret senere den dagen, på grunn av følgende lille innslag på kveldsnyhetene:

- Ja, dette var vel et noe annerledes oppdrag. En utmattet elefant i rushtrafikken?
- Ja, det var jo det.
- Hvis du skal beskrive det synet som møtte deg da du kom dit hvor elefanten lå.
- Nei, jeg veit ikke jeg ... Det var jo trist, på en måte.
- På hvilken måte?
- Den gråt.
- Gråt elefanten?
- Det trillet store tårer nedover ...
- Hva tenkte du da?
- Jeg tenkte på Jesus ...
- På Jesus?
- Jeg tenkte på Jesus, på Johannesevangeliet: Jesus gråt.

Konstabelens nærmeste overordnede mente at det kunne oppfattes som om han misjonerte, og det er det selvfølgelig ikke anledning til i tjenesten. Og for seerne blir det faktisk et anselig sprang fra bildet av en gråtende Jesus til denne haugen av grå leire der nede under helikopteret. Og haugen blir mindre og